

MAGYAR TANULÓK MOTÍVUMAINAK ÉS OLVASÁSI EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFÜGGÉSEI A PIRLS-MÉRÉSEKBEN

Molnár Éva *, Székely László **

* SZTE Neveléstudományi Intézet, MTA-SZTE Képességkutató Csoport
Okotáselméleti Kutatócsoport

** Szent István Egyetem Matematikai és Informatikai Intézet

Kulcsszavak: olvasás, tanulási motívumok, PIRLS

Az elmúlt évtizedekben lebonyolított OECD- és IEA-mérések eredményei ráirányították a figyelmet a kutatásokban felmért területek fontosságára, az alapképességek szisztematikus vizsgálatára. Az olvasás vizsgálata már az 1970-es évektől kezdődően része a nemzetközi méréseknek, a hazai nagymintás vizsgálatokban már 1986-tól szerepelt ez a kutatási terület. Az alapképességek mellett a tanulók háttéradatainak felmérése is a nagymintás mérések részét képezi, átfogóbb értelmezését nyújtva ezzel a kapott eredményeknek (OECD 2000). A nemzetközi jelentések alapján az olvasással kapcsolatos motívumok (olvasási énkép, olvasási attitűd) nagyban befolyásolják a tanulást, a szövegértés hatékonyságát (Haahr, 2005).

Az előadásban a PIRLS-eredmények másodelemzését mutatjuk be, újabb szempontokkal egészítve ki a hazai és a nemzetközi jelentésben tapasztaltakat. A kutatás célkitűzése a magyar tanulók szövegértésének összevetése a vizsgált motívumokkal, illetve a 2001-es és a 2006-os mérés eredményeinek összehasonlítása.

Vizsgálatunk három ország – Magyarország, Románia és Szlovákia – adatbázisán alapult. Románia és Szlovákia esetében kiválasztottuk azokat a tanulókat, akik magyar nyelven írták meg a tesztek és kérdőíveket, és összehasonlítottuk a tőlük kapott adatokat a magyarországi eredményekkel. Az elemzések során az olvasási képesség mutatója mellett az olvasási attitűdre, illetve az olvasási énképre vonatkozó változókat vontuk be.

Az olvasási teljesítmény tekintetében a magyarországi magyarok szignifikánsan jobban teljesítettek a 2006-os mérésben. A romániai és a szlovákiai magyarok esetében szignifikánsan rosszabb eredményeket kaptunk a második mérés során. Az olvasási teljesítményben tapasztalható különbségek leginkább iskolán és osztályon belüliek, vagyis az egyes tanulók teljesítménye között találtunk nagyobb különbségeket iskolától függetlenül. Ez a tendencia mindhárom részmintára jellemző. Az attitűd- és az énképindex, valamint az olvasás közötti összefüggéseket tekintve mindhárom ország esetében az olvasási énkép szorosabb összefüggést mutatott a teljesítménnyel, mint az attitűd, ami alapján a szövegértésben elért pozitív eredményeket jobban meghatározza az, hogy milyen olvasóknak tartják magukat a tanulók, mint az, szeretnek-e olvasni vagy sem. Az olvasási attitűdöt és olvasási énképet a vizsgált háttérváltozók csak kismértékben határozzák meg, az otthoni könyvek száma, a saját íróasztal, a napi sajtóhoz való hozzáférés, a szülők iskolai végzettsége gyenge hatást gyakorol arra, mennyire szeretnek olvasni, illetve milyen olvasóknak tartják magukat a tanulók.

A vizsgált szempontok alapján a kiválasztott részminták jelentősen nem különböznek. Egy-egy kérdésben kaptunk szignifikáns különbségeket, de egyértelmű tendenciát nem állíthatunk fel egyik ország javára vagy hátrányára sem.

A vizsgálatot a TÁMOP 3.1.9/08/01-2009-0001 pályázata támogatta.